

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Narocnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K. List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Božič v vojni!

Božič se bliža, praznik ljubezni do domovine.

Ubog ali bogat, vsakdo pripravlja — bodisi iz tega, kar si je s trudom pridelal, bodisi iz obilja — darilo za tiste, ki so njegovemu srcu najbližji. Komu se ne poroši oko, ako se spominja naših vojakov, ki izpolnjujejo ob tem času, daleč od doma, morda v pustih krajih, najplemenitejšo, toda najtežjo izmed dolžnosti!

Vojni oskrbovalni urad c. in kr. vojne ministrstva je sklenil tem vrhim možem poslati skromno božično darilo in posveča temu namenu

pol milijona kron

Kakor znamenita je ta vsota, vendar daleč ne zadošča, da bi se vsakemu vojaku, ki je v vojni, naredilo majhno veselje. Za to je treba sodelovanja vseh! Z neznatnim številom tistih, ki nimajo dragega svojca v vojni, bodo tekmovali tisti, kojih sin, kojih brat, kojih mož ali zaročenec se bojuje za domovino. ...

Zato prosi vojni oskrbovalni urad (IX., Berggasse 16), da bi se mu s tem namenom velikodušno in kar najhitreje naklanjala darila v denarju. Ta urad bo skrbel, da pridejo božična darila našim četam po oddelkih pravočasno v roke kakor drag pozdrav iz ljube domovine, kakor dokaz najiskrenejšega spomina, kakor znak upanja na veselo svidenje!

C. in kr. vojno ministrstvo, vojni oskrbovalni urad IX., Berggasse 16.

Na Dunaju, v oktobru 1914 l.
F. M. L. Löbl s. r.

Denarne darove sprejemajo tudi c. kr. deželno predsedništvo v Ljubljani in politične okrajne oblasti. Taka denarna darila bi pa bilo izrečno označiti kot „božična darila“.

Iz naših vojnih bolnišnic na jugu.

Nadležne vojne miši.

Kako se godi našim častnikom v vojnih bolnišnicah, piše svojemu tovarišu naš novomeški prijatelj:

„Popisati Ti hočem na kratko naše vsakdanje življenje. Vsak kor ima več bolnišnic. Med temi so nekatere poljske bolnišnice, ki vedno spremljajo vojsko. Taka je tudi naša. Ves material je naložen na vozove, da se lahko premika špital po raznih krajih. Špital mora biti več kilometrov za linijo, da more nemoteno delovati. Ako je linija trdna, se etablira, t. j., v kaki šoli se za hitro priredi bolnišnica za 300 do 600 mož. Mi se do sedaj še nismo etablirali, ker je linija nestanovitna in gre lahko v enem dnevu za več kilometrov naprej ali pa nazaj. V tem slučaju deluje špital kot prevezovalna postaja. Tako neetablirana sedita sedaj tu dva špitala. Od bojišča nas loči Sava, z njim nas veže pa pontonski most.

Naša vas je vsa požgana. Ostalo je samo par hiš nepožganih in ta, kjer smo mi. Pa še tu so okna prestreljena na mnogih krajih in v zidu mnogo lukenj, deloma od pušk, deloma od šrapnelov. Imamo se pa vendar dobro. Našli smo šepar pečij in

v bližini nekaj desk. Hitro smo si napravili za silo par postelj in stolov. Sedaj, čez en mesec, smo že celo kar „komod“. Imamo že vse, kar želimo. Iz pogorišč so nam donesli vojaki, kar se je le dalo premakniti. Za obešala smo si nabili po stenah vse polno starih žrebljev, da izgleda kakor jež. Le miši so nam od začetka belile glavo. Ponoči je bilo radi tega mnogo smeha. „Regimentsarzt“, naš komandant, viha nos: smrdi po miših. Drugi zdravnik tolče ves preplašen po slami krog sebe ves iz sebe in zatrjuje, da so miši v slami. Tretji zdravnik, nek Madjar, hiti pospravljati kos slanine, zavrt v papir pod zglavjem, češ, da sliši vedno šumeti papir. Naš apotekar, malo trebušast, dobrodušen človeček, pa z zajčjim srcem, položi nabit revolver poleg sebe — češ — mogoče pa niso samo miši. Tudi jaz sem imel vedno kaj opraviti. Nekaj časa sem si brisal usta, ker mi je smuknilo nekaj mehkega preko, zdaj sem brcnil z nogo, zdaj sunil z roko, ker je bilo zmerom kaj živega v bližini. Najpametnejše je napravil naš „lajtnant“, bivši profesor na Češkem. Ta se je zaprisegel, da bo preganjal miši do konca življenja. Takoj drugi dan je nakupil kakih 20 pastij in mišolovk in jih nastavil po vseh kotih. Žetev je bila bogata in je še. Največji užitek pa je za-me gledati profesorja, dolzega suhača, kako lazi pod posteljami in vlačil nesrečne miši na dan. Kako mu žari obraz samega veselja!“

Naši pridno prodirajo.

Po prazniku Vseh svetnikov zopet poroča:

„Predvečerašnjem smo pogoreli, pa k sreči samo deloma. Pol stanovanja je uničenega. Zažgano je bilo bržda namestoma. Našli so celo zažigalno vrstico. Danes bi moral biti naš špital daleč v Srbiji, pa ne moremo dobiti dosti konjske oprave, ker jo je velik del zgorelo. Pojdemo gotovo v par dneh dalje, ker naši pridno prodirajo. Tu še zdaj ni mraza. V našem poslopju je mnogo težko ranjenih. Nekaj mrtvih sem ravno pokopal. Večina so sami s prestreljenimi možgani. Čudno je, kako dolgo morejo nekateri živeti s prestreljenimi možgani in z velikimi ranami vanje! Živijo po dva do tri dni, nekateri morejo celo ozdraveti. Korajža in vztrajnost naših korenjakov je nepopisna. Nekateri potujejo tudi ure daleč od bojne črte do bolnišnic, tudi z ranjenimi nogami in s prestreljenimi prsi celo po 4 ure do obvezališča, ako ni ravno voza pri rokah. S hrano je vojska izborna preskrbljena.

Pismu dodajam tudi eno prilogo. Domača opravila v vojski. Dva oficirja šivata — hlače — tretji jih pa drži. Nimamo še namreč obližev za vse rane. Nekateri moramo zašiti. Med te spadajo tudi razpoke, ki se na sumljivih krajih pokažejo.“

Sprehod po bojnem polju.

Zanimivo je poročilo našega prijatelja o sprehodu po bojnem polju:

„Okrog naše vasi je vsa okolica eno bojišče. Vsak jarek ob cesti ali poleg njiv je služil vojakom za kritje. Z izstreljenimi patronami so kar posuti. Razne cape leže vse vprek. Tu vidiš srbske hlače s prestreljenim dnom, tam leži srajca raztrgana in vsa krvava, poleg nje pa

kopit razbitih pušk. Med grmovjem je vse polno, izpraznjenih zaboječkov za municijo; občudovanja vredne so srbske vojne čutare — vodene buče, ali pa navadne steklenice z vrstico okrog vratu. Tu in tam leži tudi prestreljena avstrijska čutara. Na nekaterih krajih je en Srb postrelil 1000 patron. Drevje ki stoji ob cesti je vse preluknjano od krogelj, kamenje odkrušeno, zemlja razrovana od granat in šrapnelov. Tu in tam moli izmed koruze, ali na travniku mal križ z dveh paličic ali malih desk. Na njem se bere datum in kdo je pokopan; ako so pokopavali Srbi, stoji navadno na križu: Poginuo za kralja i otačbinu.“ Včasih stoji na enem velikem grobu po več križev, znamenje, da jih tu mnogo počiva; vidi se celo mali griči — grobovi za cele mase. Na bojišču sem našel celo dve srbski ročni bombi — polni. Ker so pa te igrače preveč muhaste, jih nočem sam odpreti in izprazniti. Obljubil mi je to nek „Geschützmeister“ iz monitora.

Monitori so naši vedni gostje. Oboženi so z dvema topovoma v stolpu in več mitraljezami. Vsak ima tudi strojno puško. Ti monitorji so Srbom samo za zdraho. Enkrat jim ne da do miru pri Šabcu, pol ure nato jim že pri Mitrovici pljujejo v skledo, ponoči jim motijo sanje kar na več mestih. Seveda tudi sami pri tem mnogo trpe. Dimniki so kakor rešeto prestreljeni, celo 1 cm debele plošče imajo mnogo lukenj od pušk. Najhujše so gospodovale granate. Od teh so nekatere v hitrici zašle — seveda pomotoma — v notranje prostore. Tu so debele železne plošče zvite in raztrgane kakor beraške hlače.

Nekaj mornarjev je že padlo, pa le ne odnehajo. Ogledoval sem od blizu to razdejanje.

Črez dan je navadno le tiho, ali se pa prav polagoma poprajo, zvečer pa vse oživi. Kakor žabe v luži ragljajo puške, vmes pa kašljajo na debelo topovi, da se zemlja trese pod nogami. Bliska se neprenehoma, včasih se pokaže visoko v zraku lepa svetla zvezda, ki pa z velikim pokom izgine. Tu in tam posveti dolga svetla črta v velikem loku bojni prostor. To so strelji svetlinih pištol, da iščejo sovražnika. Kadar je boj jako strasten, tedaj se vse to zmeša v nekako hrumenje, ki je podobno najbolj viharju v gozdu. Tema v noči izgine, nad bojiščem se razprostira neka tresoča se svetloba, oblaki postanejo krvavorudeči in zemlja se trese. V takem slučaju postajajo konji nemirni, strah jih je in oglašajo se z nekim glasom, podobnim globoko iz prs prihajajočemu smehu. Ako je mnogo konj je to nekako strašno slišati ponoči.

Vojaki v liniji imajo mnogo zabave, kljub temu, da je bela soseda tako blizu. Karte so že kar obrabljene, toliko trpe v zakopih. Tam se poje in muzicira. Pa tudi Srbe večkrat malo potegnejo. Na palico natakne kapo in jo dvigne malo iznad okopa. V trenutku počí več sto strel in kapo ne drži več vode; lukenj brez števila. Napravili so tudi par ragelj, ki dajajo glas, podoben strojni puški. Vojaki se dobro zakrijejo in zavrtje ragljo. Naenkrat dežuje tja krogelj, šrapnelov in granate tolčejo, da je veselje, pa vse zastoj, za prazen nič. Tako jim uničujejo

municijo. Toda ako le kdo glavo ven pokaže, je že prevotljena.

Podnevi plapolata nad linijo dva stabilna zrakoplova, podobna jeternim klobasam. Iz teh se opazuje streljanje naših topov, da dobro zadevajo. Včasih priredi z velikim ropotom kak aeroplan od severa, plove nad Srbe in jim meče bombe na grbo. Tudi Srbi so poskusili tako letati pa naši so spoznali nepravne ptiče in so jih z jeklenim želodom privabili na naša tla. Tako je bilo „špasa“ konec. ...“

Za dva srbska topova.

V zopetnem pismu opisuje zanimivo „stavo“ za srbska topova:

„Jaz sem na prejšnjem mestu. Naši napredujejo proti Srbom še dosti dobro. Seveda s tem malim odlomkom armade si ne moremo pridobiti naenkrat končnih uspehov. Počakajmo! Ranjenci pripovedujejo zanimive reči. Monitorji na Savi jako podpirajo vojne operacije. Sinoči so streljali naravnost v sovražne zakope. Srbi so bili prisiljeni jurišati (naskočiti) na naše — seveda v svoj pogin. Padlo jih je silovito, medtem ko je na naši strani le par ranjenih. Med obema vrstama stojita dva osamljena srbska topova. Nikdo ne more do njih, ker ga takoj vržejo ali naši ali Srbi. Tistemu, ki priveže na topove vrv, je obljubljeno od naše strani 2000 K. Do sedaj ni mogel tega nikdo. Pri poskusu je dobil en Čeh takoj tri luknje v glavo. Sedaj kopljejo na obeh straneh jarke do topov. Kdor pride prej, do njih, tistega bodo.“

Zbiranje v letih 1878. do všteti 1890. rojenih, dosedaj še nepoklicanih, črni vojski podvrženih oseb.

Izbiranje na Dolenjskem se vrši po sledečem načrtu:

Zbiralni kraj Litija: Iz političnega okraja Litija: oba sodna okraja Litija in Višnjagora 7. do všteti 16. decembra.

Zbiralni kraj Kočevje: Iz političnega okraja Kočevje: sodni okraj Kočevje 16. do všteti 20. novembra.

Zbiralni kraj Ribnica: Iz političnega okraja Kočevje: sodna okraja Ribnica in Velike Lašče 22. do všteti 28. novembra.

Zbiralni kraj Črnomelj: Iz političnega okraja Črnomelj: oba sodna okraja Črnomelj in Metlika 30. novembra do všteti 2. decembra.

Zbiralni kraj Rudolfovo: Iz političnega okraja Rudolfovo: vsi trije sodni okraji Rudolfovo, Žužemberk in Trebnje 4. do všteti 12. decembra.

Zbiralni kraj Krško: Iz političnega okraja Krško: vsi štiri sodni okraji Krško, Kostanjevica, Mokronog in Radeče 14. do všteti 23. decembra.

Tsingtau padel.

Glasom uradnega poročila „Reuterjevega“ urada iz Tokija je Tsingtau po junaškem odporu dne 7. novembra zjutraj padel. Vse nemško časopisje piše, da je padeč Tsingtau dogodek, ki se je moral zgoditi, slavi junaštvo in zvestobo do dolžnosti posadke in naglašja, da Nemci ne pozabijo Tsingtaua, ki ga smatrajo za pravno pridobljeno posest. Brzobjavke

iz Tokija poročajo, da je bil guverner v Kiaučavu, kapitan Meyer-Waldeck v zadnjem boju ranjen.

Avstrijsko križarico „Kaiserin Elisabeth“ naši mornarji sami razstrelili. „Neue Freie Presse“ potrjuje vest, da so avstrijski mornarji pred Tsingtaovom križarico „Kaiserin Elisabeth“ sami razstrelili, da ne pride v sovražnikove roke.

Pred Tsingtauom potopljeni japonski transportni parnik. „Leipziger Neueste Nachrichten“ poročajo: Pisma s Kitajskega poročajo, da je zavozil neki japonski transportni parnik z vojaki na mine pred Tsingtauom in da se je potopil.

Republika Oranje.

Glasom poročil iz Anverzov je De Wett proglasil Oranje za republiko, kateri so se baje pridružile vse oranjske države.

Vstaši, katere zasledujejo vladne čete, so vpadli v Oranje državo. Dewetove čete so podrle na raznih mestih železnice, ki vodijo v Oranje državo.

Vstaja Burov se širi. Po nekem poročilu iz Pretorije se vstaja Burov vedno bolj razširja. Pobunjena je vsa nekdanja republika Oranje in tudi večji del Transvaala. V Kapstadtu so zelo razburjeni. Londonska cenzura zabranjuje slaba poročila.

Vojno stanje v vseh južnoafriških kolonijah. Angleški ministrski svet je proglasil vojno stanje v vseh južnoafriških kolonijah vsled razširjenja burske vstaje.

Na južnem bojišču.

O bojih za Metković. Graški „Volksblatt“ poroča o bojih v Mačvi med drugim sledeče: Poleg zmage pri Šabcu so tudi drugi deli avstrijske armade izvajali zmago. Srednje skupine so namreč po zmagah v Mačvi nadaljevale svoj pohod in zavzele kraj Metković, ki je bil doslej največja ovira našega prodiranja proti Valjevu. V Metkoviću so se Srbi močno utrdili in so svoje okope branili z močno artilerijo. Naši mogočni novi topovi so pa kmalu razstrelili sovražne utrdbe. Hraber naskok naših čet je prisilil Srbe, da so se umaknili in zapustili Metković.

Pri Krupanju in Šabcu naše čete vrlo prodirajo. 1700 Srbov vjetih. Dunaj, 7. novembra. (Uradno). Napadi na nasprotnika, ki je v prostoru Cer-Plani in južno od Šabca utrjen z žičnimi zaprekami in nasekami iz vej, počasi napredujejo. Včeraj smo vzeli taktično važno višino Misar ter pri tem ujeli 200 Srbov. V soglasju s temi operacijami se je pričel včeraj tudi napad na ravno tako dobro zavarovana in napravljena sovražnikova stališča pri Krupanju. Podrobnosti se še ne more javljati. Celotno vrsto srbskih okopov so vzeli včeraj naši vojaki z občudovanja vredno hrabrostjo in pri tem ujeli 1500 Srbov, zaplenili 4 topove in 6 strojnih pušk. Po izvrstnem razpoloženju naših čet je pričakovati ugodnega izida tudi teh težavnih operacij.

— Naši zasedli važne utrdbe pri Krupanju. Dunaj, 8. novembra. Z južnega bojišča se uradno poroča: Na jugovzhodnem bojišču so se včeraj celi dan na vseh frontah vršili boji z nezmanjšano silovitostjo. Kljub trdovratnem odporu sovražnika, ki je izdal parolo „do zadnjega moža“, so naše hrabre čete pri Krupanju osvojile utrdbo za utrdbo, dokler niso danes zjutraj ob 5. uri z naskokom zavzele važno opirališče, katero so Srbi smatrali za nepremagljivo.

Število ujetnikov in zaplenjenih topov je dosedaj le približno znano.

Naši po tridnevni bojih Srbe premagali. Srbi se umikajo proti Valjevu. Dunaj, 9. novembra. (Uradno.) Naše operacije na južnem bojišču se popolnoma ugodno razvijajo. Dočim je naše prodiranje preko črte Šabac-Lešnica zadelo na močno utrjenih podgorjih na najvztrajnejši odpor,

so tridnevni boji na črti Ložnica-Krupanj-Ljubovija končani že z vseskozi krepkim uspehom. Tu nahajajoči se nasprotnik je tvoril tretjo srbsko armado, general Pavel Sturm, in del srbske armade, general Peter Bojović, s skupno šestimi divizijami s 120.000 možmi. Obe ti armadi se po izgubi svojih hrabro branjenih stališč umikata proti Valjevu. Naši zmagoviti zbori so dosegli včeraj zvečer višine, ki dominirajo vzhodno nad Ložnico ter glavni greben višine Sokolska Planina, južnovzhodno od Krupanja. Imamo številno ujetnikov ter smo zaplenili mnogo vojnega materiala. Podrobnosti o tem še ni.

Zaplenjen srbski vlak. „Pesti Hirap“ poroča iz Mitrovice: V bojih južno od Šabca so naši na progi Šabac—Ložnica zajeli neki vlak, ki je vozil veliko vojnega materiala. Pri Šabcu so naši zaplenili več tisoč goved, prešičev, veliko streliva in več strojnih pušk.

Srbi brezuspešno obstreljevali zemunski breg. Zemunski breg Srbi neprestano obstreljujejo. Srbski vojaki so večkrat prekoračili Ciganski otok, na katerem so zdaj naši vojaki, zakopali več sodov petroleja in bencina. Ko so prišli Srbi zopet na otok, je naša artilerija s krogli zažgala sode, nakar so morali Srbi bežati.

Proti japonski samooblastnosti.

„Frankfurter Zeitung“ poroča iz Curiha: Japonci so zasedli na obeh straneh Šantungske železnice po 100 kilometrov zemlje. V Kinanfu je imenovan japonski guverner. Kitajske oblasti so s protestom zapustile mesto. Kitajci so silovito razburjeni, ker pričakujejo, da nameravajo Japonci zavzeti Tsinanfu in severni del Pukove železnice. Položaj je jako resen, ker so Kitajci v nevarnosti, da jim Japonci vzamejo celi Šantung. Kitajce čaka boj na življenje in smrt. Po poročilih nekaterih listov namerava Kitajska Japonski izročiti ultimatum.

Na drugi strani se pa vedno bolj pojavlja nevolja Združenih držav v Severni Ameriki proti prevelikemu razširjenju japonskega vpliva. Kakor poročajo listi je Amerika že začela resno misliti na oborožen odpor; 18 senatorjev je vložilo v amerikanskem senatu predlog, naj predsednik protestira proti širjenju japonske invazije v Tihem oceanu.

Ko je ruska vlada vprašala kitajsko, kaj naj pomeni veliko zbiranje čet na meji, je kitajska vlada s hladnimi besedami odgovorila, da se Rusija in Japonija tako sovražno vedeta, da bi kitajska stavila na kocko svoj obstanek, ako bi se ne pripravila za vse možnosti.

Pismo našega Dolenjca iz Belgije.

Kakor je znano, je dala Avstro-Ogrska več svojih motornih baterij na razpolago svoji zaveznici Nemčiji na zapadnem bojišču. Pri teh baterijah službujejo tudi slovenski vojaki. Kakor povsodi, bore se Slovenci tudi tu hrabro in nevstrašno, kar dokazujejo visoka odlikovanja, katera jim je podelil v priznanje njihovega junaštva sam nemški cesar. Slovenski vojaki so se udeležili s svojo motorno baterijo tudi obleganja belgijske trdnjave Antwerpna. Eden izmed teh, M. Oswald, doma iz Kostanjevice na Kranjskem, je poslal iz Antwerpna pismo, datirano z dne 14. oktobra. V tem pismu piše med drugim:

„Prepotovali smo velik del Avstrije, Bavarsko in Luksenburško. Prišli smo v Belgijo in Francijo, kjer smo prvič posegli v boj s svojimi motorskimi baterijami. In uspeh je bil na naši strani. Iz Francije smo se zopet vrnili v Belgijo, da sodelujemo pri obleganju trdnjave Antwerpen. Tudi to trdnjavo smo zavzeli, kakor preje Namur in Maubeuge (Mobež). Do sedaj smo bili neprestano v boju, brez vsakega počitka. Danes je odmor, dobili smo en dan oddihljaja. Kakšen užitek! Sedaj imamo

vsaj ležišče, da spimo pod streho, če tudi na trdih tleh.

Preje smo prenočevali tedne, mesece zunaj na prostem, ne glede na to, ali je bilo lepo vreme ali pa dež in vihar. Bdeli smo noč in dan v svojih postojankah, granate in šrapneli pa so padali nad glavami kot toča. Bilo je strašno. Najstrašnejše pa je bilo pred Mobežom (Maubeuge). Nikdar, dokler živim, ne pozabim onih groznih noči, ki smo jih prebili tukaj. Pravijo, da smo bili izdani, kaj je na stvari, ne vem, vem pa, da je bila naša osveta strašna. Mesto s 16.000 prebivalci smo razstrelili v prah in pepel, niti opeka ni ostala na opeki...

Danes smo tu v Antwerpnu. Pripravljamo se na nove napore, na nove boje, ker konca še ne bo skoro.

Pravkar smo dobili poročilo, da je kralj belgijski Albert ranjen in da je pobegnil. Revež, zadostil je svoji dolžnosti napram domovini, a sedaj je moral bežati in izgubil je vse, vse. Revnejši je sedaj kakor zadnji berač. Nehote se spominjam na „ubežnega kralja“, pesem, ki smo se jo učili v šoli... V mojem oddelku sta tudi dva Novomeščana: Bučar, ki igra gosli in črnomaljski učitelj Mikolič, sin novomeškega krojača. Ubožca oba sta ranjena v nogo...

Vse bi bilo dobro, samo v skrbeh sem radi svojcev doma. Osemnajstletni najstarejši moj brat je šel prostovoljno k vojakom in se morda že bori na severu proti Rusom, mlajši brat in sestra pa sta oba bolna. Edino to me tolaži, da dobiva mati zame državno podporo po 1 krono na dan, da moji ljudje vsaj od glada ne bodo poginili. Ne, ne bodo, saj dokler bom jaz živ! Pravkar sem jim poslal domov 10 mark ali 12 K, vse, kar sem si mogel tu na bojišču prihraniti. In ne obupavam, notranji glas mi pravi, da se bo vse preokrenilo na bolje...

Na bojišču.

Zašlo je solnce za višave, mračni vrh ruske se planjave in na planjavi vojska bdi, v tej vojski mlad vojak stoji in pismo pisati hiti:

Moj skrbni oče, draga mati za mano ni Vam žalovati! — Ko pasel sem doma ovce in bival še na Vašem dvoru že sanjal sem o mojem vzoru vojak postati pri naboru. In res postal sem mlad vojak, — če sem vojak, naj bom junak! — Oglasil se je bojni glas težko sem pustil našo vas in jutri stopam prvič v boj, da rešim Tebe, dom ti moj. Moj skrbni oče, draga mati, za mano ni Vam žalovati, če morda v vojski padel bom pa prišel bom v nebeški dom...

Ko zora pozlati višave se vname bitka vrh planjave in prvi pade — naš junak srce predrt — smrti znak.

Fr. Pavšič.

Krogla v srcu.

V bolnišnici usmiljenih bratov v Zagrebu so imeli slučaj, ki je velezanimiv z medicinskega stališča. V bolnišnico je prišel vojak, ustreljen od puškine krogle v desno stran prsi. Ko je bila rana že zaceljena, je tožil o hudih bolečinah v prsih. Zdravnik dr. Herzog je dal moža preiskati potom Röntgenovih žarkov in je našel v svoje presenečenje, da v levem srčnem delu tiči krogla iz puške in da izdatno sodeluje na vseh gibih srca. Krogla je morala torej predreti na desni strani prsa, potem prodrati desno stran srca ter obiti na levi strani srca. Bolnik je mogel pač govoriti o veliki sreči, kajti v 99 od 100 slučajev bi se bilo takoj zaustavilo

delovanje srca in bi s tem nastopila smrt. Vojak pa je živel s kroglo v srcu, je preстал naporni transport in še-le po zaceljenju rane so nastopile bolečine. Pozneje je nastopila tudi velika slabost srca, vsled česar so se že bali za njegovo življenje. Pozneje boljšanje pa je bilo tako izdatno, da je mož sedaj že iz postelje in se spreha po bolnišnici. Operacija v tem slučaju je seveda popolnoma izključena. Ne more se pa vedeti, ali bo bolnik živel in kako dolgo s kroglo v srcu. Če nastopijo brazgotinaste izpremembe v srcu, utegne mož umreti. Ali bolan na srcu ostane vse svoje življenje. Le ob največjem varovanju in popolnoma mirnem življenju, izključivši seveda vsako telesno delo, ne odreče srce, vzlic nenavadnemu gostu, svojega delovanja.

Nemčija zaprla vse Angleže na Nemškem.

Uradno se poroča: Nemčija je poslala Angleški noto, v kateri je zahtevala, naj Anglija vse Nemce v starosti 17 do 55 let zopet spusti, in sicer do 5. novembra, drugače bo tudi Nemčija vse Angleže na Nemškem zaprla. Anglija ni nato ničesar odgovorila, zato je Nemčija odredila, da se vsi Angleži na Nemškem zapro! Ta naredba se utegne v kratkem raztegniti tudi na vse one, ki žive na Nemškem, so pa podaniki angleških kolonij.

Turško-ruska vojska in balkanske države.

Grčija, Bolgarija in Rumunija razglašajo, da bodo tudi sedaj ostale nepristranske. Največje težave bo imela Bolgarija. Na eni strani je zvezana s Turčijo, vsled česar ne sme nastopiti proti njej, na drugi strani pa bo pritiskala Rusija z naporom vseh svojih sil na Bolgarijo, da se postavi na rusko stran. Bolgarija bo pa najbrž ostala tako dolgo nepristranska, dokler ne poseže Grčija vmes. Le v tem slučaju bi vkorakala v Macedonijo ter tako Turčiji prinesla pomoč, obenem pa za-se zasedla Macedonijo. Kaj bi v tem slučaju storila Rumunija, se ne ve. Ako nima kakih posebnih pogodb s Turčijo in tajnih dogovorov z Bolgarijo, se je bati, da nastopi proti Bolgariji. Mogoče pa je tudi, da Rumunija že prej poseže v vojsko, predno se Bolgarija odloči. Ako bi Rumunija v tem slučaju nastopila z Rusi, bi ji menda Bolgarija padla v hrbet ter zahtevala Dobrudžo nazaj, ako bi pa šla proti Rusom, potem je jasno, da za ta slučaj že obstojajo dogovori med Turčijo, Rumunijo in Bolgarijo.

Uspešna pomorska bitka med Nemci in Angleži. Dve angleški križarki potopljene.

O bitki, ki se je vršila prejšnjo nedeljo med nemškimi in angleškimi ladjami poročajo angleška poročila med drugim sledeče: Štiri nemške križarke, med njimi „Scharnhorst“ in „Gneisenau“, so napadle v nedeljo, ko se je pričelo mračiti, angleške križarke „Good Hope“, „Monmouth“, „Glasgow“ in „Otranto“. Boj se je bil blizu otoka Santa Marija in je trajal nad eno uro. Angleška križarka „Good Hope“ je bila tako poškodovana, da je morala bežati. Križarka „Good Hope“ je pričela na več krajih goreti. Njene zgornje zgradbe so bile obstreljene in topovi niso bili za boj več sposobni. Končno se je križarka „Good Hope“ obrnila in je zapeljala proti obrežju. Voda je vdirla v ladjo. Poznalo se je, da se je ladja potopila. Tudi križarka „Monmouth“ je poizkušala bežati, a jo je neka mala nemška križarka zasledovala in potopila, ker je bila večkrat zadeta. Tudi križarka „Glasgow“ je bila resno poškodovana in je pobegnila v Coronei. Nemške križarke „Gneisenau“, „Scharnhorst“ in „Nürnberg“, ki so se

nahajale v Valparaisu, so le malo poškodovane in so se 6. t. m. odpeljale. Poroča se, da sta se nahajali izven pristanišča križarki „Leipzig“ in „Dresden“ in štiri oborožene transportne ladje.

Boji med Kotorom in Lovčenom.

Rezervni poročnik, državni posl. Einspinner poroča iz Tivata listu „Salzburger Volksblatt“ z dne 27. okt.: Včeraj smo pokopali dva hrabra topničarja, ki sta padla v boju proti Francozom. Naši boji so namreč sedaj naperjeni proti francoskim baterijam, ki so postavljene na Lovčenu in na sosednjih višinah. Naši opazovalci so natanko spoznali pri topovih francoske vojske. Dokazano je tudi, da so francoski topničarji z zastrupljenimi krogliji streljali na vodnjake in napravili vodo nevzdržno. Naše baterije in naši forti, pa tudi naše ladje se bore z občudovanja vredno hrabrostjo. Marsikatero naših utrdb je že zadela sovražna kroglija, kljub temu se pa sovražniku ni posrečilo niti ene naše postojanke prisiliti, da bi utihnila. Nasprotno smo pa mi že več sovražnih pozicij razstrelili.

Avstrijsko - nemško rusko bojišče.

Naši zopet vjeli 1500 Rusov. Južno od izliva reke Wislok so vrgle naše čete sovražnika, ki se je utrdil na zahodnem bregu reke San, iz vseh njegovih pozicij. Naši so vjeli 1000 Rusov in zaplenili mnogo strojnih pušk.

Ravnotako ni mogel sovražnik zdržati našega napada v dolini Stry. Tu so vjeli naši 500 Rusov, zaplenili 1 strojno puško in več vojnega materijala.

Tri ruske divizije poražene. Berolin. Uradno se poroča: Na vzhodnem bojišču smo tri ruske kavalerijske divizije, ki so Wartho nad Kolo prekoračile, premagali in vrli preko reke nazaj. Splošno ondi ni bilo spopadov. — Višje armadno vodstvo.

Nemci ujeli zopet 4000 Rusov. Berolin, 9. novembra (Uradno.) Na vzhodu smo odbili severno od Wyszytskega jezera napad močnih ruskih sil. Sovražnik je imel težke izgube. Rusi so nam pustili 4000 ujetnikov in 10 strojnih pušk.

Nemško-francosko-belgijsko bojišče.

Položaj ob belgijski obali in pri Arrasu. Kodanjska „Politika“ poroča iz Pariza, da razvijajo Nemci vso silo na zahodnem vojnem pozorišču, zlasti pri Arrasu, ki je velikega pomena kot središče raznih železniških zvez. Arras je vsled obstreljevanja skoraj popolnoma razrušen. Prebivalstvo je zbežalo, samo oblasti so ostale. Včeraj se je splošen boj zopet pričel. Zdi se, da so boji dosegli višek. Granate padajo v mesto in izpreminjajo še ostale hiše v razvaline. Nemški letalci križarijo nad mestom in mečejo bombe. Ne glede na težke izgube nadaljujejo Nemci boj ter so sedaj že zavzeli predmestja. V zadnjih dneh so bili potisnjeni Nemci nekoliko nazaj, a so vedno zopet prodrli naprej.

Nemci južnozahodno od Ypresa napredovali in ujeli 1000 Francozov. Nemški napadi v smeri Ypresa so posebno južnozahodno od Ypresa napredovali. Ujeli so nad 1000 Francozov in zaplenili 3 strojne puške.

Obstreljevanje mesta Armentieres. Čez Kodanj se iz Pariza poroča, da so pričeli Nemci obstreljevati Armentieres in da so že zasedli nekaj utrdb.

Nemci napadli angleško obrežje.

„Times“ poročajo: 4. t. m. se je bila pomorska bitka pri Yarmouthu, čisto blizu angleške obali. Zjutraj 4. t. m. so zagledali več bojnih ladij v višini Yarmoutha. Nemci so otvorili strašen ogenj na obrežje. Lahno je bila poškodovana križarka

„Halcyon“, na kateri je bil en mož nevarno, štirje ali pa pet jih je pa bilo lahko ranjenih. Poleg podmorskega čolna „D 5“, ki je nekaj ur pozneje zavozil na mino sta zavozili na mine še dve parni ladjici, ki sta se v 20 minutah potopili. Močno gromenje topov je vzbudilo v Yarmouthu strašno razburjenje. Ljudje so drli na obrežje, a vsled megle niso mogli ničesar videti. Videle so se le oblike neke velike ladje s stiri parniki. Nekaj krogelj je padlo na obrežje blizu brezzične postaje, večina krogelj je pa padlo v vodo.

Turško - ruska vojska.

Turki zaplenili 45 parnikov. Carigrad, 6. nov. Pomorsko vojno sodišče je zaplenilo 36 francoskih, 8 ruskih in en belgijski parnik.

Angleško sredozemsko brodovje odplulo proti Mali Aziji. Berolin, 5. nov. Kakor se poroča, je angleško sredozemsko brodovje odplulo proti Mali Aziji.

Revolucija ob indijski meji. Carigrad, 6. nov. Ob indijski meji je izbruhnila revolucija proti Angleški. Angleške uradnike so zaprli.

Afganistan proti Angleški. Carigrad, 6. nov. Afganistanska armada koraka proti angleški meji.

Egipt napovedal Angliji vojsko. Milanski listi poročajo 5. t. m. z Angleškega: Kedive je izjavil, da se nahaja Egipt v v vojnem stanju proti Angleški.

Prva turška zmaga na kopnem. Po turških uradnih poročilih so bili Rusi v dva dni trajajočih bojih na kavkaškem ozemlju poraženi. Turška armada je vkorakala v sovražnikove postojanke.

Medtem, ko je turška kavalerija skozi Kagysman (ob reki Arax na ruskem ozemlju blizu turške meje) prodirala proti sovražniku, je napadla turška sila središče ruske armade, ki je bila sestavljena iz močnih bojnih sil. Po ljutem boju, ki je trajal dva dni, so bili Rusi poraženi.

Turki prekoračili egiptovsko mejo. Turško brodovje bombardiralo Poti. Uradno poročilo turškega glavnega stana z dne 8. novembra pravi: Z božjo pomočjo so včeraj turške čete prekoračile egiptovsko mejo.

Ker se je rusko brodovje umaknilo v svoja pristanišča, je turško brodovje bombardiralo Poti, najvažnejše kavkaško pristanišče, in napravilo precej škode.

Ko so turški orožniki in rodovi uničili angleške čete, ki so se izkrcale v Akabi, so se štiri angleške križarice, ki so se tam nahajale, umaknile. Ostala je le še ena križarica.

Rusi beže iz Odeze in Sebastopola. Iz Odeze in Sebastopola ter njunih okolic beže Rusi v velikih množicah v notranjost. Rusko ljudstvo, ki nikoli ni bilo navdušeno za vojno, je zelo potrto. Begunci, ki so prispeli z Ruskega v Galac na Rumunskem, pripovedujejo, da so na Ruskem že moški do 50. leta starosti poklicani v vojaško službo.

Vojna napoved Perzije trojnemu sporazumu. Iz Carigrada se poroča: Perzijska vlada je sklenila, da odpove leta 1906. z Anglijo in s Francijo sklenjene pogodbe in da napove trojnemu sporazumu vojsko.

Turki korakajo v Perzijo. Peterburški listi poročajo, da korakajo turške čete v Perzijo brez vsakega odpora od strani perzijskih oblasti.

Domače in tuje novice.

V zaklad za oskrbovanje vojakov daje učiteljski zbor novomeške gimnazije že od 1. septembra po 1% od sto svoje mesečne plače.

Za ranjene vojske v Kandiji so darovali: G. župan Zure vsaki dan 4 litre mleka; č. g. župnik Česenj 5 kg masla; č. g. župnik Čuk, Škocjan, 1 zaboj suhih

čespej; glavna tobačna trafika, Novomesto, tobak, svalčice in smodke; gospa c. kr. sodnika Romold, Mokronog, nabrala in poslala svoto 16 K; gospa pl. Fichtenau je razdelila vsem grozdje. Klobase, kruh in vino so razdelile: gospa Mici Afh, gospa direktorja Brežnik, gospa Franc Ana, gospa dr. Globevnik, gospa Germ, gospa Lončar, gospa Ogoreutz, gospa dr. Rogina, gospa dr. Slanc, gospa dr. Schegula, gospa Tandler, gospa Turk, gospa Vodnik, gđ. Mimi Seidl, g. dr. Ogoreutz. Enako so razdeljevale klobase, kruh in vino tudi gospe in gospodične pod vodstvom gospe predsednice pl. Garzarolli. Gsp. Paučič, Novomesto, suhe čespeje in zdrob. Ravnateljstvo kmet. šole na Grmu 1 zaboj suhih čespej in povidel. G. Jožef Beve, Kij pri Št. Petru in g. Franc Rorman iz Slatnika sta pripeljala zelje. — V imenu ranjencev najpristrčnejša zahvala vsem.

• Drugi transport ranjencev v kandijsko bolnico Usmiljenih bratov. Dne 10. t. m. so prišli v kandijsko bolnico zopet ranjenci. Bili so vsi taki, da so mogli sami iz postaje v bolnico. Tukaj so jim preskrbele sledeče gospe in gospodične malo južino, katero so jim tudi same razdelile in sicer: Gospa Jakobina dr. Žitkova, gospa Dolinšekova, soproga sod. nadsvet. gospa Kudrova, soproga okr. sod., gospa Kobetova, soproga trgovčeva, dalje gđ. Regina Preatoni, gđ. Mimči Brunner, gđ. Tinca Oblak, gđ. Anica Müller. — Med novimi ranjenci ni nobenega Slovenca. Prišli so le Čehi, Hrvatje, Srbi, Slovaki, Poljaki, Ogrji in Nemci. Novih ranjencev je 100, tako, da imajo v bolnici sedaj vseh skupaj 130.

Z zaslužno kolajno za 40 letno zvesto službovanje je bil odlikovan g. Franc Sušnik, sodni sluga v Novem mestu. Zvestemu poštenjaku naše najiskrenejše častitke!

Vrnil se je s severnega bojišča novomeški paznik Strobel.

Na bojišče je odšel nazaj žužemberški sodnik g. Küssel.

Povišan za poročnika je bil te dni g. prof. Makso Sever, ki je še vsled revmatizma na nogah in disenterije dobil nadaljni 4tedenski dopust. Našemu prijatelju, kojega hrabrost je ravnokar došlo povišanje najlepše odlikovalo naše najiskrenejše prisrčne in odkrite častitke!

Umrli je v Ljubljani 11. novembra ob 1. uri v noči, po dolgi in zelo mučni bolezn, previden s sv. zakramenti, v 75. letu, faktor tiskarne Ig. pl. Kleinmayr in Ferd. Bamberg, gospod Valentin Arselin, oče nadučitelja v p. g. Avg. Arselina v Kandiji. Pokojnik je bil ustanovnik in večletni odbornik društva tiskarjev na Kranjskem ter najboljši kolega mej tiskarji. Bil je pa tudi obče spoštovan v vseh slojih ljubljanskega prebivalstva in ljub in drag vsakteremu, ki ga je poznal in ž njim občeval. Bil je pa tudi g. Arselin mož za to, blaga duša ter vseskozi miriljubnega in dobrega značaja. Prijatelj je bil vsakteremu, a sovražnik nikomur. Do prosilcev in revnih je imel usmiljeno srce in vedno radodarne rok. — Teden dni pred smrtjo je obhajal še naš nepozabni g. Arselin 60 letnico svojega poklica. — Miren, kakor je vedno bil v življenju, tako mirno in udano v voljo božjo je tudi zaspal za večno. Njegov lep pogreb ob spremstvu mnogo odlične gospode in ljubljanskega občinstva, v klub slabemu vremenu, je bil pa tudi jasen dokaz, da je bil naš „oče“ Arselin vsepovsod velečislana oseba. Zato mu pa naj bode ohranjen časten spomin mej vsemi njegovimi prijatelji in znanci. In ker je rajniki zvesto izpolnoval svoje dolžnosti kot kristjan, smemo upati, da mu je Bog podelil že rajsko plačilo.

Semenj v Kandiji bode prihodnji četrtek, 19. novembra, za živino, konje, prašiče in drugo blago.

Kako se godi našim ujetnikom na Ruskem? Graški listi poročajo: Sorodniki nekega tirolskega cesarskega lovca, ki je postal ruski jetnik, so prejeli od njega

pismo, v katerem sporoča, da se mu „zelo dobro godi.“ Obenem pa je pristavil, naj znanke na dotičnem pismu previdno odstranijo in shranijo, ker zna čez čas dobiti veliko vrednost. Ko so doma odstranili znanke, so brali na mestu, na katerem je bila prilepljena, pisano od iste roke sledeče: „Nič ni res, godi se nam slabo, ne bomo dolgo vzdržali.“ Ako se pomisli, da je pisec spričo nevarnosti, da bi prišla njegova zvižaja na dan, napisal navedene besede, potem bo bržkone upravičeno mnogokrat izraženo mnenje, da se z našimi jetniki na Ruskem vse prej kot dobro ravna in da so številna pisma, ki opisujejo pogosto, kako se jim sijajno godi, enostavno narekovana.

Najnovejša japonska ladja velikanka zadela ob mino. Najnovejši japonski dreadnought, ki je bil stal 66 in pol milijona, je zadel ob mino in se potopil.

Vihar napravil angleškemu brodovju mnogo škode. Iz Stockholma: Angleškemu bojnemu brodovju, ki zapira Severno morje in vzhodno Atlantski ocean, je povzročil vihar težke izgube.

Japonski Rdeči križ v Srbiji. Iz Niša se čez Sofijo poroča: V Srbijo je došlo odposlaništvo japonskega Rdečega križa z zdravniki, zdravili in obvezami.

Emden na delu. Neapolj, 6. nov. Parnik „Roma“ poroča, da je nemška križarica „Emden“ zopet potopila dva parnika, potem, ko jima je odvzela živila in premog.

Kitajska se pripravlja. Genfski listi poročajo iz Pariza: Kitajska vlada je zapovedala vsem kitajskim državljanom na Francoskem, da morajo odpotovati domov.

Velika ruska vojna ladja ponesrečila? Bukarešt, 5. nov. Ruska bojna ladja „Veliki Aleksander Nikolajevič“, ki bi morala v nedeljo zvečer pripluti v pristanišče Galac, doslej še ni došla. V zapisniku bojnih ladij ni nobene ladje tega imena. Mogoče je, da je to ladja „Imperator Aleksander“, ki obsega 22.000 ton.

Najnovejša poročila.

Nemci proti Francozom vrlo prodirajo. Zavzeli so Dixmuiden in z vsem vjeli 3500 Francozov. — Glasovita nemška križarka „Emden“ potopljena. — V Srbiji naši zavzeli višine Mišar-Cerplanino. — Rusi zopet obkolili Przemysl, ker so se morali naši pred preveliko rusko močjo preko Rzeszowa umakniti.

Belokranjski - vestnik.

Vinica. Na bojišču so bili ranjeni sledeči vojaki iz naše fare: Janez Šutej iz Vukovec št. 1. ranjen v nogo, se zdravi v Budapešti, Janko Belavič iz Podklanca št. 2. ranjen v roko se zdravi doma, Jurij Stegne iz Podklanca št. 27. ranjen v roko in nogo, se nahaja v bolnici v Brodu na Savi, France Vlahovič iz Vinice, ranjen v roko se nahaja v bolnici v Velikem Varadinu na Ogerskem; zbolel je na severnem bojišču Niko Adlešič iz Goleka št. 2. sedaj se nahaja v bolnici v Budapešti.

Prijatelje in znance prosimo za poročila o padlih in ranjenih Dolenjcih.

Loterijske številke.

Gradec, 11. novembra 57 37 63 62 55

Gospodarstvo.

Naše gospodarstvo čez zimo.

Sedanja vojska sega globoko v vse naše gospodarsko življenje. To se čuti povsod, po mestih in na kmetih. Naši kraji sicer niso vsled vojske neposredno prizadeti, vendar čutimo tudi pri nas njene težke posledice. Dobri gospodarji in naše najboljše delavne sile so pod orožjem. Manjkalo bode za prihodnje leto pa tudi delavne živine. V takih razmerah ni misliti na gospodarski napredek. Zadovoljni moramo

biti, če se bodo mogle naše kmetije vzdrževati v sedanjem tiru. Najbolj moramo želeči, da bi imeli prihodnje leto vsaj dobro letino, da bi nam ne manjkalo potrebnega živeža in krme.

Za sedaj je posebno važno, da izhajamo z letošnjimi pridelki čez zimo noter do nove letine. Pomisliti je, da smo v sedanjem vojnem času navezani zgolj nase in da nimamo pričakovati od nobene strani kake izdatnejše pomoči glede preskrbe potrebnih živil. Kupčija je podvezana in pretrgana z vnanjimi državami. Od zunaj toraj ne dobimo nobenega žita za kruh, pa tudi drugih potrebščin ne. Kar smo spravili sami, s tem moramo izhajati do nove letine. To moramo uvaževati posebno po naših malih kmetijah, ki morajo vsako leto tudi nekaj žita dokupovati. Letos tega ne bode mogoče, ker je žito predrago in ga sploh ne bo dobiti. V teh odnošajih je zelo važno, da postanemo do skrajnosti varčni z letošnjimi pridelki. Varčnosti je treba pri živilih, varčnosti pri krmi!

Vse žito, ki se da porabiti za kruh in za močnata jedila, za žgance, močnik itd., naj se obrne za človeško jed. To se pri nas sicer že godi, saj smo vajeni zmesnega, turšičnega in ajdovega kruha, bolj kakor po drugih krajih, ali vzlic temu je porabiti za kruh tudi vse tisto žito, ki smo ga sicer namenili domačim živalim za pokladanje. Kar je krušnega žita, naj se za to porabi, da nam ne bo kruha prezgodaj zmanjkalo. Po krajih, kjer pridelujejo ječmen, naj se tudi ječmen daje v krušno zmes. Da je treba razun tega tudi zmernosti v jedi in pijači, se samo ob sebi razume, kajti vsaka nepotrebna potrata se bo pozneje maščevala.

Varčnosti je pa treba tudi pri krmi. V takih časih ne bomo dajali domačim živalim ne žita, ne krompirja. Vsak naj skuša izhajati z doma pridelano suho krmo in s korenstvom. V takih časih se gre tudi pri živini zato, da se jo kolikor mogoče po ceni preživi. Izhajati je tedaj pred vsem z doma pridelano ceneno krmo. Krompirja naj se porabi za prašiče le toliko, kolikor je drobnega in neporabnega za človeško jed. Žita tudi ne smemo pokladati, če nam ga ima zmanjkati do nove letine, ker ga ne bo mogoče pozneje od drugod dobivati. Če je treba močnejše krme, si moramo pomagati z nakupom močnih krmil, posebno oljnih tropin. Sicer je treba pa tudi v tem pogledu skrajne varčnosti.

Varčnega gospodarstva je treba tedaj na vse strani, da se izognemo poznejšemu pomanjkanju, ki nas lahko zadene vsled sedanje vojske. Rohrman.

Fižol.

Kdor ima kaj fižola, naj istega pripelje v mesto k tvrdki „M. Seidl nasl. Brata Kobè“, katera bo istega po najvišji ceni plačala.

105-2-1

O vzimljenju čebel.

Pri nas na Dolenjskem se polaga na pravilno vzimovanje čebel premalo važnosti. Zime so tudi različno hude in se je treba po tem ravnati. Navadno je do novega leta manj ostra zima. Naenkrat pa nastopi hud mraz, ki traja nekoliko dni, pa zopet odjenja. Na to nenadno in hitro padanje toplote se mora čebelar pri vzimovanju svojih čebel ozirati in svoje delo po tem uravnati. Ker nam letos mnogo čebelarjev manjka, je toliko važnejše, da sedaj o tem izpregovorimo.

Čebele pozimi malo izletavajo. Trdi se, da vse tiste čebele, ki se ločijo pozimi iz grozda, v katerem žde, in katere izle-

tavajo, navadno spomladi ne dočakajo. Iz tega sledi, da naj se opuste v čebelnjaku vsa dela, ki bi silile čebele k izletavanju. Taka dela so nepotrebno ropotanje v čebelnjaku po ljudeh, miših ali mačkah, pre-gorko odevanje panjev, odpiranje prednjih stranic pri panjih ali čebelnjakih, vznemirjenje čebel po otrocih, pticah itd. Pri nas na Dolenjskem naj se po dolinah in vinorodnih legah vzimi čebele začetkom meseca novembra na tak način, da se zloži vse panje skupaj in da se jih od stranij opazi s kakim slabim prevodnikom toplote (pezdirjem, otavo, koci itd.)

Prednjo stran čebelnjaka je dobro z deskami zapreti, da ne morejo ptiči vznemirjati čebel in da jih gorki solnčni žarki ne vabijo na izlet. Na tak način zavarovane čebele se stisnejo v panjih v grozd, malo izletavajo in porabijo najmanj živeža. Ko po novem letu nastopi mrzlo vreme in po nekoliko dni celo 10 stopinj in več mraza, se pa svetuje, da se panji za ta čas še od zadaj s kako toplo odejo (koci, slama, listje) obdajo tako, da ni mogoč nikak prepil in da so čebele od zadaj prav toplo zavarovane. Na to zapaženje čebel s toplo odejo posebno opozarjam. Da čebelam ni pretoplo in ne premrzlo, se pozna po tistem šumenju, ki se sliši iz panjev, ako pritismo uho na panj. To je najgotovnejše znamenje, da se čebele prav počutijo. To drugo odejo je pustiti spomladi dlje ko mogoče.

Sicer pa tudi pozimi ni puščati čebel brez nadzorstva. Treba je paziti, da jih miši in rove ne nadlegujejo. Kaj rado se pripeti, da zlezejo miši celo v panje in da tam gnezdi. Izlezle miške pa skozi izletnice (žrela) vhaajo v panje, žro čebele, vosek in med ter vznemirjajo čebele, da pojedó več medu in dobé grižo. Poljske miši pa tekajo po panjih sem in tja, glodajo les in povzročajo nemir. Ako čebelar ne pazi na te sovražnike in jih ne zatira, mu lahko čez zimo vse panje močno oslabé. Najuspešnejše se škodljivca zatira z nastavljanjem mišjih pastí. Puščati mačko v čebelnjak ni priporočljivo, s strupom jih preganjati je nevarno in ne rodi zmeraj pravega uspeha. Da pa miši in rove sploh ne morejo vhaati v panje, se izletnice izoژیjo tako na gosto, da zamorejo le posamezne čebele izletavati. To izoženje se najpriprosteje doseže s tem, da pribijemo majhne žreblje pred izletnico ali pa, da postavimo pred njo za to narejene zapiralnike.

Sredi zime čebele krmiti bodisi z medom ali morda celo s sladkorno tekočino, odsvetujem vsakemu.

Samo ob sebi je pa umevno, da se vsa ta dela izvršujejo v mrzlejših legah še popreje kakor navadno.

Na tak način vzimljene čebele naj se pusti do približno srede meseca marca (do praznika sv. Jožefa) pri miru. Tedaj naj se jim ob ugodnem vremenu pusti prvi izlet, da se očistijo. Lapajne.

Gospodarske drobtine.

Kletarski tečaji. V primeru z drugimi, bolj naprednimi vinorodnimi deželami, je naše kletarstvo še na jako nizki stopinji. Zaraditega je zlasti sedaj, ko je nastala potreba, da vino izvažamo, nujno potrebno, da se naši vinogradniki poprimejo boljšega kletarjenja ter da pridelujejo dobro, okusno, čisto in stanovitno vino, ker je drugače nemogoče, s pridelki drugih vinorodnih dežel uspešno konkurirati. Kaj pomaga gospodarju-vinogradniku še tako lepo grozdje, ako ne zna iz njega pripraviti tako pijačo, kakoršno se dandanes po svetu zahteva? Ravnotako je tudi za kletarje, vinske trgovce in gostilničarje, ki posredujejo prodajo vina med pridelovalcem in občinstvom, znanje umnega kletarstva, zlasti pravilnega ravnanja s posodo in z vinom neobhodno potrebno, kajti iz najbolj žlahtne kapljice se z nepravilnim ravnanjem lahko naredi najgnusnejša pijača!

Da imajo ukaželjni priliko, se v umnem kletarstvu temeljito izučiti, priredi c. kr. vinarški nadzornik B. Skalicky pri državni vzorni kleti v Rudolfovem tekom tekoče zime več trodnevni kletarskih tečajev. Kdor se misli katerega teh tečajev udeležiti, zglašiti naj se takoj pri c. kr. vinarškem nadzorstvu v Rudolfovem. Ker je število vdeležencev za vsak tečaj omejeno, treba se je, komur je na stvari ležeče, čim prej zglašiti. Vsak, kdor bo v tečaj sprejet, bo o tem potom posebnega vabila vsaj en teden pred pričetkom tečaja obveščen. — C. kr. vinarško nadzorstvo za Kranjsko v Rudolfovem.

Pretirane cene. Danes imamo pri raznih živilih tako visoke cene, da so pretirane in zaradi tega oderuške. To velja za žito, za moko, velja za jajca in krompir. Največ je temu kriva sedanja vojska, nekaj slabša letina v posameznih živilih, nekaj pa tudi ljudje sami, naši pridelovalci, ki izkoriščajo sedanji položaj in zvišujejo cene brez zadostnega vzroka. To ni patritižno! Cena živilom naj se vsled izrednih razmer zviša, a le do gotove meje! Krompir je dosti visoko plačan po 1 K 90 h do 2 K mernik ali po 8 K 100 kg in jajca so tudi dosti draga po 10 h komad. Ne tirajte torej cen previsoko. Kdo pa naj plačuje?

Ne odirajte meščanov! Pri nekaterih živilih so cene tako narastle, da jih ne morejo plačevati naši redni in glavni odjemalci po mestih, naši obrtni in delavski sloji. Teh naših odjemalcev ne smemo v sedanjem času odirati. Pomisliti je, da imajo kmetski pridelki tudi le svojo gotovo vrednost, preko katere jih ni prodajati, če nočemo postati oderuhi z živili. Če jajca prodamo za 10 h, je to dosti visoka cena, s katero je lahko vsaka kmetska gospodinja in vsak perotninar zadovoljen. In tako je tudi pri drugih živilih. Ne zahtevajte torej pretiranih cen in dajte tudi meščanom živeti, ki morajo sedaj ob pičlem zaslužku težko plačevati svoje življenjske potrebsčine. Kdor pretirava cene, je vreden, da se ga prime in naznani!

Tržna poročila.

Vinske cene. Nekaj mošta se je po nekaterih naših goricah že prodalo. Cena je znašala po 32 h do 40 h za liter. Prav fino, belo vino se je prodalo tudi po 44 h liter. Želeči je, da se ta kupčija povzdigne po vseh naših krajih, saj nas stanejo vinogradi mnogo truda in denarja. Načelnštvo kmetijske podružnice v Novem mestu se je obrnilo z okrožnico na vse gostilničarje in vinske trgovce po Kranjskem z vabilom, da kupujejo vina po domači deželi.

Cena prašičev. Na zadnji sejmiči se je cena 12 do 16 tednov starim prasatom nekoliko zboljšala. Komaj odstavljeni praseti imajo pa še zmeraj nizko ceno. Pitani prašiči so se oddajali po 1-04 K do 1 K 12 h kg žive teže.

Cena pšenice. Pšenica se še zmeraj draži in je narastla na 45 K za 100 kg.

Po dunajskih listih beremo, da je znašala zadnji teden 39 K 20 h do 40 K 20 h za 100 kg. Ako bodo maksimalne cene kaj veljale za žito, je zadnji čas, da jih dobimo.

Okrožnica na vsa županstva na Kranjskem.

S 1. avgustom t. l. je stopil v veljavo cesarski ukaz z dne 1. avgusta 1914, drž. zak. št. 194, s katerim se za dobo, dokler trajajo z vojnim stanjem povzročene izredne razmere, ukrepajo določila za preskrbovanje prebivalstva z neobhodno potrebnimi reči. Na podlagi določil tega ukaza ima politično deželno oblastvo pravico zaukazati od časa do časa ali redno ponavljajoče se popisovanje zalog za življenje neobhodno potrebnih stvari. V sporazumu z vojaško upravo sme politično deželno oblastvo za preskrbovanje občin zahtevati od izdelovalcev, odnosno pridelovalcev in kupčevalcev te zaloge ter jim naložiti dolžnost dobave, ako se blago drugače ne more nabaviti za primerno ceno. Za tistega, ki bi hotel svojo zalogo zatajiti, ali po političnem oblastvu naloženo mu dobavno dolžnost kršiti, predpisuje ukaz ostro kazni. Z ostro kaznijo se kaznujejo nadalje tudi one osebe, ki bi izrabljale izredne razmere, povzročene z vojnim stanjem, zahtevale za neobhodno potrebne stvari očitno čezmerne cene, one osebe, ki bi nakupile neobhodno potrebnih reči ali omejile njih izdelovanje z namenom, da bi nato čezmerno zvišale njihove cene, ali, ki bi z neresničnimi poročili ali drugimi pripomočki hotele koga premotiti ter povzročiti na ta način draginjo za življenje neobhodno potrebnih reči.

Navedena postavna določila olajšujejo v veliki meri aprovizacijo občin, vsled česar se je zdlo deželnemu odboru potrebno, županstva na ta ukaz opozoriti ter jim obenem naročiti, da strogo pazijo, da se ne bodo sedanje izjemne razmere na škodo prebivalstva izrabljale.

Za dež. glavarja: Lampe.

Mlinar 104

kateri je vaje domačega kmečkega mlina, dobi takoj službo.

Janez Brulc, lastnik mlina, Hrušica št. 19 (p. Stopiče - Kandija.)

A. DRAME

modna trgovina — NOVOMESTO

vljudno priporoča krasno izbiro modernih

damskih klobukov

najnovejše dunajske modele, forme in nakit.

Vedno v zalogi vsi modni predmeti najfinejše volneno zimsko blago.

2% Rdečemu Križu.

97-3-3

Popolnoma varno naložen denar.

HRANILNICA in POSOJILNICA

za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo

v lastnem domu v Kandiji

sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po

4³/₄ %

1-0-32

na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.